

Inspel:

Utredningen för utveckla lärar- och förskollärarytbildningarna

Utredningens dir. 2023:111

Bakgrund

Utredningen har fått i uppdrag av regeringen att föreslå åtgärder för att utveckla lärar- och förskollärarytbildningarna i syfte att höja utbildningarnas kvalitet och yrkenas status och attraktivitet.

SFS har tidigare haft ett möte med utredningen. I detta inspel framför SFS sin syn på lärar- och förskollärarytbildningarna, både utifrån vad SFS anser är särskilt viktigt att beakta samt utifrån vad som anges i kommittédirektivet.

SFS medskick till utredningen

Ersättningsbelopp och lärarledd

En viktig del i att öka kvaliteten inom lärar- och förskollärarytbildningarna är att se till lärosätenas och studenternas förutsättningar. Det går inte att upprätthålla kvaliteten i undervisningen eller stärka personalens kompetens utan tillräckliga resurser till lärosätena.

SFS anser generellt att ersättningsbeloppen behöver höjas och att den lärarledda tiden på svenska lärosäten behöver öka. Ökade resurser och mer lärarledd tid är förutsättningar för att kvaliteten på utbildningen ska höjas. Lärarutbildning påverkas av finansieringen inom flera olika ämnesområden, förutom utgiftsområdet *Utbildning* spelar även ersättningsbeloppen för *Humaniora, samhällsvetenskap, teologi och juridik* samt *naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt* område stor roll för då många lärarstudenter läser ämnen inom dessa områden.

Ersättningsbeloppen är urholkade och behöver höjas

Sedan nuvarande resurstilldelningssystem infördes på 1990-talet har lärosätena fått allt mindre kompensation för sina faktiska kostnader, vilket framkommer i undersökningar från

SULF, SFS, UKÄ, Sveriges Ingenjörer med flera. Detta innebär att utbildningsanslagen har urholkats i reella termer. Urholkningen beror delvis på mekanismer i nuvarande resurstilldelningssystem, såsom ett årligt produktivitetsavdrag från lärosätenas anslag.

Läro-utbildningarna tillhör de utbildningsområden där problemen blir tydligast, och är sedan många år tillbaka underfinansierade. Ersättningen till utbildningsområdet *Undervisning* har halkat efter mer än något annat utbildningsområde. Under perioden 1999–2019 ökade anslaget med 34 procent per student. Enligt Statistiska centralbyråns implicitindex för statlig konsumtion ökade kostnaderna under samma period med hela 68 procent. Dagens ersättningar måste öka avsevärt för att läro-utbildningarna ska ha samma förutsättningar som i slutet av 1990-talet.

Lärosätena behöver kompenseras för urholkningen för att kvaliteten på utbildningarna ska öka och avhoppet minska. SFS är kritiska mot ökade utbildningsplatser, något som ofta sker på utbildningar inom bristyrken såsom läro-utbildningen, utan att ytterligare resurser tillförs.

Den läro-ledda tiden behöver öka

Läro-ledd undervisningstid är en viktig kvalitetsaspekt inom högre utbildning. För få läro-ledda undervisningstimmar leder till stor obalans i studierna. Fler timmar kan öka möjligheterna till stöd, förståelse och bidra till att skapa en tydlig identitet med utbildningen och det framtida yrket, samt skapa bättre gruppsammanhållning hos studenterna – varav samtliga är viktiga aspekter för att kunna slutföra sina studier. Den läro-ledda tiden är även en form av stödinsats som kan hjälpa studenterna att bättre klara sina studier och minska tidiga avhopp.

I SFS rapport *Den dolda kostnaden – Urholkningens konsekvenser för utbildningens kvalitet* visar resultaten från en enkätundersökning med över 400 universitets- och högskoleläro-re att en majoritet anser att de ekonomiska resurserna påverkar utbildningens kvalitet negativt.¹ Av de aspekter som påverkas negativt är undervisningstiden den som flest läro-re uppgav. Denna beskrivning av urholkningens konsekvenser känns igen i statistiken om minskande läro-ledd tid för svenska studenter. Enligt undersökningar av Eurostudent har Sverige lägst läro-ledd tid i Europa.²

Kvalitetsförstärkning

Vissa läro-utbildningar har problem med låg genomströmning, vilket gör att antalet examinerade studenter är lågt. Detta går knappast att lösa med att ta in fler studenter, utan förutsätter att mer resurser läggs på kvalitetshöjande åtgärder så att fler antagna studenter slutför utbildningen. Ett sätt att uppnå en kvalitetsförstärkning i utbildningen med befintliga

---

¹ SFS, *Den dolda kostnaden – Urholkningens konsekvenser för utbildningens kvalitet*, 2023
<https://sfs.se/sfs-nya-rapport-den-dolda-kostnaden/>

² Eurostudent 2021

https://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EUROSTUDENT_VII_Synopsis_of_Indicators.pdf s. 130.

resurser är att höja ersättningsbeloppen per student (HST) och per helårsprestation (HPR) men behålla takbeloppet på nuvarande nivåer.

Utbildningsanslaget baseras i princip på två parametrar: Antalet helårsstudenter (HST) och prestationer i form av antalet högskolepoäng som studenterna tar (HPR).

Ersättningsnivåerna varierar mellan olika utbildningsområden.

Varje lärosäte har också ett angivet takbelopp, som utgör den maximala nivån av HST och HPR som lärosätet får avräkna. De flesta lärosäten utbildar idag så många studenter att de redan når upp till takbeloppet. Om HST och HPR höjs så får lärosätet mer resurser för varje student – upp till takbeloppet. Men eftersom lärosätena redan når takbeloppet så kommer de inte få ökade anslag av en sådan per capita-höjning.

Om HST och HPR höjs så skulle lärosätena kunna välja att minska antalet studenter och ändå nå sina takbelopp. Det gör det alltså möjligt att minska antalet utbildningsplatser och koncentrera resurserna till färre studenter vid de utbildningar som idag lider av kvalitetsbrister. Lärosätena skulle få möjlighet att kunna minska antalet studenter vid ett utbildningsområde för att frigöra mer resurser inom ett annat utbildningsområde.

Lärosätena har frihet att själva utforma sitt utbildningsutbud utifrån examenstillstånd, studenternas efterfrågan och de ekonomiska ramarna, och kan fortsätta att utbilda samma antal studenter som tidigare med samma ersättning som tidigare. Lärosätena skulle dock ges möjligheten att minska antalet studenter om det behövs för att säkerställa hög kvalitet.

Examensmål och detaljstyrning

Utredningen har fått i uppdrag att föreslå hur utbildningsinnehållet kan reformeras med ökat fokus på ämneskunskap, kognitionsvetenskap och praktisk metodik. Inom detta ska utredningen också undersöka examensmålen för lärar- och förskollärarytbildningarna, och ska då bland annat analysera behovet av att minska antalet examensmål och behovet av att justera examensmålen i examensbeskrivningarna för lärar- och förskollärarytbildningarna.

SFS ser framförallt två problem rörande examensmålen och examensordningen: dels mängden examensmål, dels regleringen av examensordningen.

Läro- och förskollärarytbildningarna har väldigt många examensmål

För läro- och förskollärarytbildningarna är antalet examensmål mellan 24-28 stycken, beroende på utbildning och inriktning. Det kan jämföras med andra yrkesexamina, exempelvis civilingenjör, som har hälften så många examensmål.

I dagsläget är kraven i examensordningen mycket omfattande för läro- och förskollärarytbildningarna och det stora antalet mål innebär att utbildningarnas innehåll måste vara breda. Eftersom examensmålen är så många blir det svårt för lärosätena att lära ut allt som förväntas enligt examensordningen och samtidigt upprätthålla en hög kvalitet. I takt med att fler mål har tillkommit har det blivit allt svårare att bibehålla en tillräcklig grad av fördjupning. Målen är även mycket detaljerade, vilket inskränker på den akademisk frihet. Det är också av stor vikt att kvalitetsuppföljning görs gentemot de examensmål som är

fastställda, men när de är så många är det inte möjligt för Universitetskanslersämbetet att kvalitetssäkra dem i sin nuvarande form.

Det är viktigt att examensordningens omfattning är ändamålsenlig för att lärosätena ska kunna utforma utbildningar som på bästa sätt förbereder studenterna för det yrke som utbildningen avser. I nuläget finns det för många examensmål vars direkt konsekvens blir att studenterna inte får tid till fördjupning inom ett ämne som normalt förväntas på utbildningar inom högre utbildning.

SFS ser därför positivt på att utredningen ska se närmare på mängden examensmål för lärar- och förskollärarytbildningarna. Det totala antalet krav behöver minska.

Examensordningens reglering tillåter politisk detaljstyrning

Examensordningen regleras i en förordning vilket innebär att det är regeringen som ensam beslutar om ändringar eller tillägg, exempelvis nya examensmål. Det är problematiskt att examensmålen beslutas ensamt av regeringen eftersom examensordningen då blir ett sätt att genomföra politiska åtgärder utan krav på förankring. Snabba ändringar som görs med politisk motivering och detaljstyrning riskerar att slå fel och underminera utbildningskvaliteten och utbildningens legitimitet. Examensordningen bör hållas stadig på lång sikt och inte förändras utifrån de politiska partiernas intressen.

En lösning på problemet med att examensordningen regleras i en förordning är att istället lägga ansvaret om beslut kring examensordningen på en nationellt samordnande myndighet.³ Myndigheten bör ges i uppdrag att förankra examensmålen med både sektor och intressenter samt kontinuerligt revidera examensmålen. Regeringen skulle på så vis fortfarande vara delaktig men en expertmyndighet skulle i dialog med lärosäten, studentkårer och övriga bidra till en harmoni mellan examensmål. Vilket skulle kunna öka utbildningens legitimitet och höja kvaliteten.

Inga fler examensmål utan ökade resurser

SFS vill även lyfta en problematik som vi tidigare har sett rörande utökandet av antalet examensmål. När antalet examensmål utökas utan att lärosätena ges ett ordentligt stöd får lärosätena i praktiken ett omöjligt uppdrag. Därför vill vi framhäva att när det ställs krav på utbildningen såsom ytterligare examensmål behöver det mötas upp med motsvarande resurser till lärosätena, för att inte riskera en sänkt kvalitet på utbildningen.

Onödig detaljstyrning

Överlag anser SFS att detaljstyrningen av lärar- och förskollärarytbildningarna måste minska.

Förutom högskolelagen och högskoleförordningen finns även förordning (2021:1335) om utbildning till lärare och förskollärare, som ytterligare reglerar lärar- och

---

³ Föreslås även av SUHF i *En examensordning i lärosätenas regi*, 2021, s 45.

förskollärarytbildningarna och även den innehåller politisk detaljstyrning. Ett tydligt exempel på detta är det lagkrav i 2 kap. 7 § om att en verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som omfattar mer än 3 högskolepoäng måste kunna resultera i fler än ett godkänt betyg för lärarstudenter. Det försvårar rättssäkerheten vid bedömning av VFU och leder till sämre kvalitet i lärarutbildningarna. Detta eftersom det är upp till den enskilda handlaren att tolka vad som anses vara på en U-, G- eller VG-nivå, vilket resulterar i att det finns lika många tolkningar av dessa bedömningsmatriser som det finns handledare.

Studenters kostnader för VFU behöver täckas

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en central del i samtliga lärar- och förskollärarytbildningar.

Generellt försöker de flesta utbildningsprogram ordna VFU-platser för sina studenter nära campusorten, men när det inte finns tillräckligt många platser uppstår konkurrens om platserna. Det kan resultera i att vissa studenter får sin VFU-placering så pass långt bort att de behöver pendla långa sträckor, eller till och med skaffa ett tillfälligt boende på VFU-orten, något som gör att studenten får merkostnader i form av dubbel bosättning eller pendlingsresor.

Ifall studiemedlet inte räcker till för studenter som har stora merkostnader för resor och boende i samband med VFU, hänvisas de ofta till att söka merkostnadslån. Merkostnadslån regleras främst i kapitel 8 i Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2001:1) om beviljning av studiemedel. Där anges vilka regler som gäller kring merkostnadslån för dubbel bosättning och för pendlingsresor. Det går inte att få merkostnadslån för både dubbel bosättning och resor mellan hemorten och studieorten under samma tid.⁴ Något som tar bort möjligheten för vissa studenter att ta del av den utbildning de blivit antagna till.

Regelverket tillåter i princip bara studenter som har barn att få ta merkostnadslån för dubbel bosättning under VFU. Det innebär att studenter utan barn inte uppfyller kraven för merkostnadslån för dubbelt boende, och därmed inte beviljas detta, vilket utesluter en stor del av studentpopulationen. De studenter som uppfyller kraven och beviljas merkostnadslån för dubbel bosättning kan som mest låna 721 kronor per vecka (2 884 kronor för fyra veckor) under 2024.⁵ Eftersom boende kan vara dyrt, särskilt vid kort varsel, kan det ändå bli så att dessa studenter får stå för en del av kostnaden själva.

Merkostnadslån för pendlingsresor kan idag ges för resor mellan studentens bostad och studieort, men endast upp till ett visst tak. Studenten kan ansöka om lån för kostnader över 194 kronor (studenten betalar alltså 194 kronor själv och kan få lån beviljat för kostnader utöver det). Det går att låna högst 721 kronor per vecka. Siffrorna är för 2024.⁶ Studenter som reser för mer per vecka behöver därmed själva stå för resterande kostnad.

---

⁴ CSN, "Merkostnadslån för extra kostnader", uppdaterad 2023-11-15 https://www.csn.se/bidrag-och-lan/studiestod/tillagg-till-studiestodet/for-studier-med-studiemedel/merkostnadslan.html#expand:svid10_7ceb52b315ad72aa59e50139 Hämtad 2023-12-01

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

SFS har 2020 gjort en kartläggning över studenters kostnader för VFU och den kartläggningen visar på en ojämlikhet i hur lärosätena ersätter studenter inom och mellan lärosäten. Den visar även att det vanligaste är att studenten endast delvis ersätts för utgifter i samband med VFU, och att det oftare är lärosätet som står för ersättningen jämfört med VFU-placeringen. Riktlinjer för ersättning finns endast hos drygt hälften av de undersökta lärosätena.⁷

Det är viktigt att kostnader för VFU inte utgör ett hinder för studenterna att genomgå utbildningen. SFS har ett antal olika förslag på hur studenter kan ersättas för sina kostnader för VFU:

- **Inför ett VFU-bidrag:** Förslaget handlar om ett CSN-administrerat VFU-bidrag som ska utgå till alla studenter som inte får en VFU-plats inom rimligt pendlingsavstånd från studieort eller bostadsort. Distansstudenter bör alltså omfattas av samma regler som ger lika rätt till ersättning som campusstudenter. Därför vill SFS att ett studiestödsfinansierat bidrag införs, som täcker studentens hela merkostnader för dubbelt boende och pendlingsresor. Regeringen bör tillsätta en utredning för att se hur detta skulle gå att införa.
- **Låt lärosätet kompensera VFU-studenter:** Om ett VFU-bidrag av olika skäl inte kan införas föreslår SFS att lärosätena blir skyldiga att kompensera VFU-studenterna fullt ut för kostnader för pendling och boende i samband med VFU. Detta förutsätter dock att vi känner till de verkliga kostnaderna för VFU och att staten skjuter till nödvändiga ekonomiska medel utan att utbildningen urholkas ytterligare.
- **Inför nationella riktlinjer:** SFS kartläggning från 2021 visar att många utbildningsprogram saknar riktlinjer. SFS tror att någon form av lägstanivå för vilka regler och villkor som ska gälla för VFU behöver skapas gemensamt av lärosätena, så att systemet blir mer transparent och likriktat. På så vis minskar vi även skillnaderna mellan olika program och lärosäten. Det skulle med stor sannolikhet även vara till hjälp för lärosätena att veta vad de ska förhålla sig till när de hanterar frågor kring VFU. Detta vore ett led i att skapa ett mer likvärdigt högre utbildningssystem som varken missgynnar studenter mellan olika lärosäten som studerar samma program eller studenter på samma lärosäte och program.
- **Gör om merkostnadslånet till ett bidrag:** Det merkostnadslån som finns för resor och dubbla boenden innebär i praktiken fortfarande att studenterna får stå för sina merkostnader själva, då lånet ska betalas tillbaka. Merkostnadslånet i samband med praktik och VFU kan därför göras om till ett bidrag.
- **Möjliggör för fler att få merkostnadslån för dubbla boendekostnader:** Idag är det bara studenter med barn som kan få merkostnadslån för dubbel bosättning. Det innebär att många studenter inte kan ansöka om merkostnadslån för de extra boendekostnader de har till följd av VFU. Det bör därför vara möjligt att få merkostnadslån för dubbla boendekostnader i samband med VFU.

---

⁷ SFS, *Ingen student ska betala för sin examen – En studie av kostnader och villkor för verksamhetsförlagd utbildning (VFU)*, 2020 https://sfs.se/wp-content/uploads/2020/05/sfs_rapport_2020_vfu_web_final_0-1.pdf

Handledare behöver ha tid och rätt kompetens

Det är viktigt att VFU håller hög kvalitet. Här är det centralt med bra handledare som har genomgått en handledarutbildning och som får frigjord tid i sin tjänst att handleda. Studenter måste genomföra VFU för att få praktisk kompetens och erfarenhet inom yrket de utbildar sig till och för att de ska få en god start inför sitt kommande yrkesliv inom skolan och förskolan.

Studenterna behöver få möjlighet att i lugn och ro kunna utvecklas och lära sig under praktiken, något som påverkas av den arbetsmiljö och stress som kan finnas inom skolan och förskolan. Handledare saknar ibland formell handledningskompetens, och dessutom kan det saknas personal som kan täcka upp för den extra tid som handledaren behöver lägga på handledning. Det kan leda till att studenten inte får den handledning som behövs för att utbildningen under VFU ska hålla god kvalitet. Det är också olyckligt om studenter upplever att de ses som extra bemanning under sin VFU, snarare än som en student som är där i utbildningssyfte. Det är viktigt att betona att studenter inte får vara vikarier eller "extrapersonal", och att det är handledaren – inte studenten – som är ytterst ansvarig. En stressig VFU-period riskerar att ha påverkan långt efter studierna, eftersom det studenterna lär sig under VFU:n är vad de sedan tar med sig in i sitt yrkesliv.

Antagningskrav

Utredningen har fått i uppdrag att föreslå hur antagningskraven till lärar- och förskollärarytbildningarna kan höjas.

Universitets- och högskolerådet (UHR) har tidigare haft i uppdrag att utreda möjligheten att kräva minst betyget C i vissa ämnen för behörighet till lärarutbildning. UHR kom fram till att förslaget skulle leda till mer homogena studentgrupper, ett minskat antal behöriga sökande och antagna, en ökad brist på lärare, samt ett ökat tryck på vuxenutbildningen.⁸ SFS har även varit kritiska till förslaget för att det frångår principen att behörighetskraven delas in i grundläggande behörighet (gymnasieutbildning eller motsvarande) samt en särskild behörighet som består av de ämneskurser som utgör nödvändiga förkunskaper för att kunna tillgodogöra sig utbildningen. I dagens system uttrycks både grundläggande och särskilt behörighet i termer av det totala antalet gymnasiepoäng samt godkänt betyg i vissa gymnasiekurser. Olika betygsnivåer vägs inte in i behörighetskraven. Om det finns fler behöriga än antal platser, så sker dock ett urval. Urvalet delas upp i flera grupper: en betygsgrupp, en grupp med resultat från högskoleprovet samt i vissa fall en särskild urvalsgrupp där kriterierna bestäms av lärosätet. I betygsgruppen sker urvalet redan idag baserat på meritpoäng som beräknas utifrån betygsnivå. Men det sker alltså inget urval om det inte finns fler behöriga sökande än antalet platser. Med betyg C som krav för vissa utbildningar blir antagningssystemet mer krångligt och det blir svårt för gymnasiestudenter att förstå vad som krävs för att få behörighet till olika högskoleutbildningar.

---

⁸ UHR, *Uppdrag att utreda krav på betyg C i undervisningsämnena som särskild behörighet till ämneslärarutbildningen*, 2021, <https://www.uhr.se/globalassets/uhr.se/om-uhr/nyheter/2021/2021-02-16-redovisning-c-uppdraget-amneslararutbildning/regeringsuppdrag-utreda-krav-pa-betyg-c-till-amneslararutbildning-20210216.pdf>

Enligt varje rimlig bedömning kommer den blivande studenten som uppfyller gymnasieskolans formella betygskrav, också ha förutsättningar att tillgodogöra sig de högskoleutbildningar som de är behöriga till.

SFS avstyrker därmed införandet av ökade antagningskrav i form av krav på minst betyget C i vissa ämnen för behörighet till lärarutbildning.

Lämplighetsprövning

Utredningen ska även föreslå hur regleringen av krav på lämplighet för utbildningen kan skärpas så att de som söker till förskolläraryrket, grundläraryrket eller ämneslärarexamen omfattas av ett sådant krav.

Rörande krav på lämplighet så har SFS samma inställning som i vårt remissvar till promemorian *Möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning (dnr U2020/03981/UH)*.⁹ I det avstyrkte vi regeringens förslag. SFS åsikt är att urvalet till högre studier bör göras utifrån den sökandes kunskaper och färdigheter, och att det är utbildningen i fråga som ska ge alla med grundläggande behörighet förutsättningarna att uppfylla utbildningens mål utifrån förkunskapskraven. I remissvaret hänvisade vi bland annat till UHR:s tidigare uppdrag om att samordna en försöksverksamhet med lämplighetsbedömningar vid antagningen till lärar- och förskolläraryrket. I UHR:s bedömning av resultatet av försöksverksamheten framgår det ett sammantaget intryck att inget tyder på att lämplighetsprövningen hade positiva effekter på studenternas benägenhet att stanna kvar på utbildningen eller förmåga att ta högskolepoäng. I stället noterades det att lämplighetsbedömda studenter vid några program presterade sämre eller hade fler avhopp än andra studenter på samma utbildning. UHR:s rapport visade även att lämplighetsbedömda studenter inte var mer motiverade eller akademiskt engagerade än de andra studenterna, ett och ett halvt år in på utbildningarna. Lämplighetsbedömningen i försöket utgick bland annat från en intervju och ett skriftligt prov. Det visade sig att sökande med högre gymnasiebetyg klarade lämplighetsprovet bättre och att sökande med utländsk bakgrund eller från studieovana hem i högre grad bedömdes som ännu ej lämpade. Därmed missgynnades dessa grupper av lämplighetsprövningen som metod. SFS är fortsatt tveksamma till att använda lämplighetsprövning som metod när det kommer till att avgöra en individs förmåga att tillgodogöra sig utbildningsmoment.

Koncentration av ämnen till färre lärosäten

Utredningen har i uppdrag att undersöka hur vissa ämnen kan koncentreras till färre lärosäten.

Det är redan idag svårt att rekrytera tillräckligt många studenter till lärarutbildningarna. Rekryteringen lär bli ännu svårare om de koncentreras till färre orter. Vi tror att en del presumtiva studenter i så fall skulle välja andra utbildningar som ligger närmare

---

⁹ SFS remissvar till *Möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning*, <https://sfs.se/remisser/mojlighet-for-universitet-och-hogskolor-att-stalla-krav-pa-lamplighet-som-sarskild-behorighet-for-antagning-till-lararutbildning/>

bostadsorten. SFS avråder därför från att fatta politiska beslut som innebär att lärarutbildning ska ges på färre lärosäten.

SFS är samtidigt positiva till samverkan och samarbete mellan lärosäten, då det kan öka kvaliteten i utbildningen och nyttja resurser på ett bättre sätt. SFS anser inte att staten ska detaljstyra detta, utan sådana samarbeten måste komma från lärosätena själva och vara studenterna till gagn.

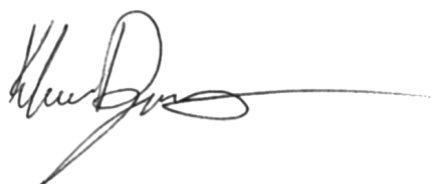
SFS vill därtill lyfta att det kan vara problematiskt och medföra ökade kostnader för studenter om det innebär att de behöver flytta, skaffa ett extra boende, eller pendla långt under utbildning, i de fall där vissa av utbildningens kurser är förlagda på andra lärosäten. Det behöver vara tydligt för studenterna redan när de söker till utbildningen om en eller flera delar av utbildningen ges på plats vid ett annat lärosäte.

Vilket yrkesliv möter studenterna?

Ett syfte med utredningen är att höja lärar- och förskolläraryrkets status och attraktivitet. En viktig del av detta är självklart högkvalitativ utbildning med tillräckliga resurser och utan politisk detaljstyrning. Men för att höja yrkenas status och attraktion behöver en också se till vilket yrkesliv som studenterna möter efter examen.

Statistik från Statistiska centralbyrån (SCB) visar att både andelen lärarutbildade och andelen som lämnar läraryrket ökar över tid. Andelen som aktivt väljer att lämna läraryrket är dessutom mer tilltagande än andelen som arbetar kvar.¹⁰

Enligt SCB finns det fler lärarutbildade idag än det fanns tidigare. Det här tyder på att lösningen inte ligger hos utbildningen, utan i arbetslivet. SFS vill därför lyfta vikten av att arbetsmarknadens parter tar ett ansvar för att se till att arbetsvillkor, arbetsmiljö och löner är så goda som möjligt, för att fler lärare ska vilja stanna i yrket. Förändringar i utbildningen är inte rätt väg för att lösa de problem som finns i yrkeslivet för lärare och förskollärare.

Klara Dryselius
Vice ordförande
klara.dryselius@sfs.se
070-545 70 45

Mathilda Fredriksson
Politisk sekreterare
mathilda.fredriksson@sfs.se
076-544 01 02

---

¹⁰ SCB, "Fler lärare över tid men högre andel lämnar yrket", publicerad 2023-12-12
<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/utbildning-och-forskning/befolkningens-utbildning/larare-utanfor-yrket/pong/statistiknyhet/larares-sysselsattning-2023/> [Hämtad 2023-12-12]